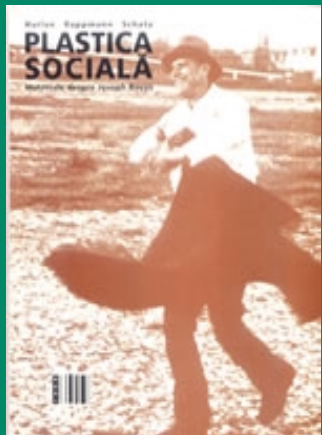

ALEX MOLDOVAN

MA in Philosophy, Babes-Bolyai University, Cluj, Romania.

E-mail: moldofilus@yahoo.com

neaga nimic, dar e gata sa reaseze la locul ei orice cunoastere care se dovedeste întemeiata în urma unei cercetari amanuntite. Iar în ce priveste refuzul de a colabora, este evident ca descoperirea lui Descartes este unul din acele puncte de cotitura ale filosofiei, o revelatie care nu poate fi înțeleasa de oricine. Reductia nu poate fi explicata, predata, ea trebuie asumata de fiecare pe cont propriu, de aceea sunt de înțeles rezervele lui Descartes. Dar de aici pana la a afirma ca Descartes era un spirit solitar si, mai mult, ca aceasta tendinta e rezultatul unei înfrangeri, a unei incapacitati de adaptare, mi se pare exagerat.

Înteleg ca ideea acestei carti, cum ca la baza teoriilor individualiste exista semne ale unei înclinatii catre solitudine, își are punctele ei tari, iar argumentarea este puternica. Dar aceasta solitudine, felul în care e privita ca rezultatul unor slabiciuni, al unor frustrari, si mai ales ca adevaratul fenomen la care se raporteaza întreaga modernitate devine un minus atât de pregnant asezat în fata oricarei opere filosofice de valoare scrisa de la Descartes încoace încat mi se pare de preferat ca, în loc sa anulam... întreaga filosofie clasica germana, spre exemplu, sa ne punem un mic semn de întrebare dupa ultimul cuvânt al acestei lucrari.

Alex Moldovan

Volker Harlan, Rainer Rappman, Peter Schata – Plastica sociala. Materiale despre Joseph Beuys
Editura IDEA, Cluj-Napoca, 2002, 159 p.

Necunoscut, practic, la noi cu exceptia cercurilor strâmte ale specialistilor în domeniu si a adevaratilor pasionati de arta contemporana, artistul german Joseph Beuys (1921-1986) este la ora actuala un nume pe care nici un dictionar de arta care se respecta nu îl poate ignora. Lucid si utopic în acelasi timp, ca orice vizionar, el este la aceasta ora o adevarat institutie a culturii occidentale, un model si un reper. Implicarea constanta în viata sociala îl va mentine în centrul atentiei, al scandalului chiar, fapt dezirabil în fond pentru cineva care promoveaza o schimbare radicala a structurii sociale, aducându-i numerosi aderenti. Firestii detractori nu au facut decât sa-i consolideze pozitia. Cartea se ocupa – prin interviuri, discutii si

KEY WORDS:

Beuys, contemporary art, political activism, conceptual art, Fluxus

comentarii ale celor trei autori - în special de acea parte a activității lui Joseph Beuys care ține de activismul politic. Lucrarea de fata, aparuta în traducerea lui Sorin R. Tigareanu în aceleasi conditii grafice cu care Editura Ideea ne-a obisnuit, pastreaza – la cererea expresa a editorului german – forma editiei germane. Si asta în beneficiul cititorului.

Asociat pe parcursul carierei sale cu diferite miscari novatoare ale anilor '60, '70 – în special cu arta conceptuala si cu miscarea Fluxus – el reuseste, cu usurinta pe care doar spiritele puternice o poseda, sa-si pastreze nealterat timbrul specific. Arta conceptuala neaga necesitatea existentei unor obiecte artistice de felul celor care ar putea fi expuse si depozitate într-o galerie; ea se manifesta prin declaratii, *happening* -uri, prezentari ale travaliului artistic si exemplificari ale procesului de geneza, toate purtând marca efemerului în ceea ce priveste corporalitatea lor, dar cu o atât mai durabila persistenta în memoria celor implicati direct. Miscarea Fluxus, nascuta în 1961 la New York, trimite înca din denumirea ei la „starea de flux în care se dizolva artele”, la faptul ca, prin manifestari ca anti-poezia, anti-muzica etc., totul devine arta, oricine poate deveni un creator. Arta si anti-arta nu se exclud, ci se completeaza reciproc.

Fara a renunta la partea de mestesug artistic efectiv pe care orice veritabil artist o poseda, Beuys alege sa-si puna îndemânarea în slujba unui singur ideal: transformarea radicala a sistemului politic, revenirea la originara democratie prin distrugerea politicianismului. De unde pâna unde, însa, “plastica sociala” si ce vrea

o astfel de ciudata sintagma sa însemne? Solutia pe care Beuys o propune vizeaza o cale practica de iesire din impasul la care a dus gândirea occidentala – duala, construita pe cupluri antagonice de termeni cum ar fi marxism vs. crestianism; proprietate privata vs. proprietate de stat – prin restabilirea suveranitatii individului asupra clasei conducatoare. Partidele politice, expresie initiala a sistemului democrat caracterizat de guvernarea prin delegati, nu mai reprezinta pe nimeni. *Organizatia pentru Democratie Directa prin Referendum*, pe care el o înfiinteaza si o conduce, desfasoara o serie de actiuni menite a duce la constientizarea problemelor. Singuri oamenii trebuie sa ia puterea în mâini la nivel decizional si sa actioneze direct – nu prin vot periodic, ci prin plebiscite si referendumuri organizate în legatura cu cele mai importante probleme – asupra socialului vazut ca materie prima, ca si câmp de lucru al fortei creatoare a fiecaruia dintre oameni. “Oamenii vor deveni atunci <<sculptori, modelatori sau arhitecti ai organismului social>>, daca vor ajunge la <<reprezentari mai profunde despre organismul social.>>” (p. 33). Arta = libertate, fiecare om = un artist. De abia atunci când fiecare dintre oameni își va activa potentialul creativ si va trece de la starea pasiva la o continua modelare a societatii, a arhitecturii acesteia, se va putea vorbi despre o împlinire – crede Beuys – a destinului demiurgic al omului Dumnezeu. Arta nu mai are a se ocupa de sterile si hedoniste reprezentari ale realitatii, ci de însasi modelarea ei. Ideea nu este noua, formula(re) da. Nu mai târziu de sfârșitul secolului al

PETRU MOLDOVAN

MA Student, MA Program
in Culture and Communi-
cation, Babes-Bolyai
University, Cluj, Romania
E-mail:
pmmoldovan@yahoo.com

XIX-lea, Nietzsche avansa teoria omului ca opera de arta, ca încununare apoteotică a muncii filosofului sau artistului pedagog asupra altuia, dar în special asupra lui însuși. Aici este însă vorba de o acțiune concertată, de o sincronizare perfectă între actanții sociali, tocmai de o înfrângere a individualismului și de o repotentare a comuniunii de indivizi.

Democrația perfectă este un mit, o proiecție utopică. Din fericire, există indivizi care nu știu asta, sau nu vor să învețe. Pentru că este extrem de facil să te ascunzi în dosul exprimarilor sententioase și să refuzi luarea de poziție; cu mult mai greu este să ai nebunia de a încerca să schimbi ceva. O veritabilă lecție despre ceea ce democrația înseamnă cu adevărat, despre însăși esența fenomenului: un neîncetat și de neînlocuit *agon* între toate forțele implicate în viața publică, iar la un nivel mai general, între ceea ce, printr-o tristă ironie a istoriei, s-au dovedit în cele din urmă a fi două tabere – de multe ori opuse până la ireconciliabil: poporul și reprezentanții săi, omul și statul.

Petru Moldovan

Moshe Idel, Hasidism între extaz și magie

Ed. Hasefer, București, 2001

Demersul lui M. Idel își are punctul de plecare în câteva aspecte ale hasidismului care au fost considerate drept marginale în abordările academice. Potrivit acestuia, magia și mistică, trebuie analizate dintr-un punctul de vedere al unui model religios complex în care aceste două aspecte sunt considerate ca faze ale unei concepții mai cuprinzătoare. Propunând o asemenea abordare, M. Idel accentuează ideea că în cele mai multe cazuri, hasizii nu considerau extazul ca un tel final al demersului lor, deoarece aveau un scop spiritual în plus: să antreneze emanția divină în sprijinul comunității. Magia este descrisă ca un mod de viață coerent din care fac parte misticismul și arta conducerii. Acest mod de viață încorporează experiența celor dreți, *tzadikimii*, alături de un ideal mai larg, adică o încercare de a contribui la bunăstarea umililor discipoli ai *tzadikului*. În acest context se